

Знаходжу знов себе: Вибрані вірші

Мечислав Яструн - видатний польський поет і перекладач. Народився на Тернопільщині, у селі Королівка біля Борщова, а майже все життя прожив у Польщі. Він став прикладом активного перекладача, чия обізнаність у світовій літературі відкрила польському читачеві багатьох майстрів слова. У стодвадцяту річницю від дня народження Мечислава Яструна ми даруємо українцям вибрані вірші поета в перекладі українською мовою.

*

Батько був із епохи, коли поезія володіла римою та ритмом, але в кінці життя писав білі вірші, без рим. Хтозна, може, найкраще, з належним чуттям і жорстко, він сам себе зобразив у щоденнику, у записі від 24 серпня 1957 року: «Я йшов стежкою, по обидва її боки - яблуні, вкриті плодами, майже райські в багатстві барв і шелестів. Я йшов: двозначна істота, повна пекельних суперечностей, янгол і потвора в одній особі». - Томаш Яструн

МЕЧИСЛАВ ЯСТРУН ЗНАХОДЖУ ЗНОВ СЕБЕ

ВИБРАНІ ВІРШІ



ПЕРЕКЛАЛА
НАТАЛІЯ БЕЛЬЧЕНКО



Мечислав Яструн

ЗНАХОДЖУ ЗНОВ СЕБЕ

Вибрані вірші

Переклала Наталія Бельченко

Видавництво «Крок»
Тернопіль, Україна
2023

Передмова до українського видання

Важко писати про своїх батьків: ми надто близько до них, коли вони ще живі, а коли помирають — то віддаляються від нас зі швидкістю світла. Батька я згадую із дитинства з відчуттям тепла й затишку, хоча він мало мною займався.

Він був поетом у плоті й крові, весь занурений у поезію, а голова його витала у хмарах. Але був не лише поетом, а також чудовим есеїстом, написав повість «Гарна хвороба» та відому біографію поета Адама Міцкевича, яка багато років входила до шкільної програми. Головно відомий як видатний перекладач поезії, зокрема з німецької переклав геніальні вірші Рільке, також перекладав з французької та російської. Мав чудову освіту, володів латиною та давньогрецькою. Відзначався геніальною пам'яттю щодо віршів, знав тисячі віршів напам'ять. Часто я бачив, як він сидить у своєму невеликому кабінеті за широким столом і шепоче вірші, наче молиться. Він сам писав, що поезія для нього наче молитва.

Між моїми батьками — а моя мама, Мечислава Бучкувна, також поетеса й авторка дитячих книжок — була різниця у двадцять років. Загалом наш будинок тому був дуже поетичним, а зокрема в нашій квартирі книжки заповнювали весь простір від підлоги до стелі. У будинку мешкало кілька десят відомих письменників. Я написав про ті часи сталінізму книжку «Будинок письменників у часи зарази, Івїцька 8а». Це історія самого будинку, але також і розповідь про людей і про сталінські часи, у якій я запитую, чому митці тоді підписали «угоду з дияволом»?

Батько був пристрасним громадянином із політичним темпераментом, що творило певний парадокс, адже він був украй занурений у мистецьку роботу. Більша частина його енергії спрямовувалася всередину, а не назовні. Він писав

про свою молодість: «Тоді моє внутрішнє життя було настільки інтенсивним, що я перебував майже повністю поза реальністю буднів». Але ще хлопцем, бачачи Пілсудського, пише: «Чи те, що я бачив, не було сном? Той, хто йшов, занурений у свої думки, у сірій військовій шинелі, був утіленням історії. Я бачив його зблизька, як ніколи пізніше. І ніколи потім я не відчував такої любові до цього вусатого провідника Легіонів». Можна сказати, що ці історичні обставини змусили Батька зацікавитися суспільними справами й політикою. Але також інстинктивне заперечення несправедливості. І польська література, котру він так добре знав і в якій стільки боротьби за свободу.

У сталінські часи батько, як і багато хто з польських письменників, повірив у комунізм і в Сталіна. Він не міг собі цього пробачити до кінця життя. І, мабуть, тому так відважно занурювався в опозиційну діяльність, підписував листи протесту на захист свободи слова чи політичних в'язнів, стаючи потім жертвою репресій.

Він вважав, що поезія врятувала його життя під час окупації. Він мав єврейське походження, але повністю розірвав зв'язки з єврейською традицією, почувався до мозку кісток польським письменником та польським патріотом. Чудові його воєнні вірші, збірка «Охоронна година». Читання віршів та їх писання додавало йому сил виживати. 1956-го року вийшла його збірка «Гарячий попіл», якою він порвав зі сталінізмом. Можна сказати, що метафізичного поета історія змушувала займатися поезією громадянською та політичною. Але ці громадянські й політичні вірші також стали важливою складовою його спадщини.

Він не міг погодитися зі старінням, і написав у вірші: «Час ненависно закоханий у моє обличчя». За роки спілкування з людьми він часто задумувався про жорстокість минулого часу та про те, що «концтабір часу — найгірший із таборів». Його поезія, а також есеї в більшій своїй частині присвячені проминанню. Так, можна сказати, що Батько був одержимий проблемою часу. І що це одна з головних тем його творів.

Кінець безкоштовного уривку.
Щоби читати далі, придбайте,
будь ласка, повну версію
книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ